

Zpráva z průzkumu zájmu seniorů, osob se zdravotním postižením a pečujících osob o pečovatelskou službu v Mikroregionu Touškovsko

text neprošel jazykovou korekturou

**Zpracovatel: Centrum pro komunitní práci západní Čechy
Americká 29
301 38 Plzeň**

Mgr. Marta Hirschová, Charter of Progressive Sociology 2010

Plzeň

leden - duben 2014

Obsah

1	Úvod.....	3
2	Charakteristika Mikroregionu Touškovsko.....	3
3	Metodologie	4
4	Hlavní zjištění	5
4.1	Senioři a zdravotně postižení senioři	5
4.1.1	Soci-demografické informace	5
4.1.2	Subjektivní hodnocení zdravotního postižení a zdravotního stavu.....	8
4.1.3	Problémy seniorů a zdroje pomoc, kterou využívají.....	9
4.1.4	Informovanost o pečovatelské službě	10
4.1.5	Zájem o pečovatelskou službu	11
4.1.6	Postoje seniorů k obci/ městu, ve které/m žijí.....	13
4.1.7	Běžný den seniorů a jejich představy o ideálně stráveném dni.....	15
4.2	Pečující osoby	17
5	Shrnutí hlavních zjištění a doporučení	19

1 Úvod

Tento dokument představuje výsledky průzkumu zájmu seniorů, osob se zdravotním postižením a pečujících osob o pečovatelskou službu v Mikroregionu Touškovsko. Cílem průzkumu bylo získat odpověď na otázku, zda mají senioři, osoby se zdravotním postižením a pečující osoby v obcích v rámci zmíněných regionů zájem o placenou pečovatelskou službu. Záměrem bylo rovněž zjistit konkrétní úkony, o které by byl zájem. Kromě toho byly mapovány důvody nezájmu o pečovatelskou službu. Zmíněné informace byly zjišťovány v kontextu socio-demografických charakteristik a dalších informací zahrnující názory respondentů na vlastní zdravotní stav, problémy a spokojenost. Výstupy z průzkumu jsou podkladem pro další diskuze v rámci komunitního plánování sociálních služeb na Touškovsku o potřebách a možnostech zlepšení sociálních a návazných služeb pro seniory, osoby se zdravotním postižením a pečující osoby.

2 Charakteristika Mikroregionu Touškovsko

Mikroregion Touškovsko je dobrovolný svazek obcí, který vznikl již v roce 2006 za účelem dosažení společných cílů zaměřených zejména na zkvalitnění a rozvoj života v dané oblasti. V současné době má mikroregion 5 členů.

V regionu sídlí jediný poskytovatel sociálních služeb – Centrum pečovatelských a ošetrovatelských služeb Město Touškov, které v současné době občanům 3 obcí mikroregionu poskytuje pečovatelskou službu. V tabulce č. 1 je uveden přehled obcí, které jsou členy Mikroregionu Touškovsko, počet obyvatel ve věku nad 65 let v jednotlivých obcích, počet poskytnutých příspěvků na péči všem osobám a osobám starším 18 let a také počet klientů CPOS MT v období leden – červen 2013. Je třeba zdůraznit, že počet poskytnutých příspěvků na péči nevypovídá celkově o možné potencionální poptávce po pečovatelské službě v regionu – ne všichni občané se sníženou soběstačností, kteří by pečovatelskou službu potřebovali, jsou příjemci příspěvku na péči a zároveň mnohým nesoběstačným seniorům a zdravotně postiženým starším osobám s jejich problémy pomáhá rodina či sousedé.

Tabulka č. 1: Obce Mikroregionu Touškovsko

	Obec	Počet obyvatel ve věku 65+ k 31.12.2012	Počet poskytnutých PnP v roce 2012/osobám starších 18 let	Počet klientů CPOS MT v období leden-červen 2013
1.	Bdeněves	84	12/11	5
2.	Kozolupy	162	20/17	9
3.	Město Touškov	313	45/33	38
4.	Újezd nade Mží	12	1/1	-
5.	Vochoz	97	15/14	-

Zdroj: Sociálně demografická analýza obcí Mikroregionu Touškovsko, Analýza sociálních služeb a služeb návazných poskytovaných na území Mikroregionu Touškovsko, CpKP ZČ, 2013

3 Metodologie

Hlavními cíli průzkumu bylo získat odpověď na otázku, zda mají senioři, osoby se zdravotním postižením a osoby pečující o seniora či zdravotně postiženého člena rodiny v obcích Mikroregionu Touškovsko zájem o placenou pečovatelskou službu. Pokud ano, za jakých podmínek, pokud ne, z jakého důvodu. Dále zjistit, s jakými problematickými situacemi se v životě senioři a pečující osoby potýkají, jak tyto situace nyní řeší, zda postrádají v okolí nějaké služby, které by jim mohly pomoci, a jaké jsou jejich informační zdroje. Realizace průzkumu byla spojena s informační kampaní o místní pečovatelské službě poskytované Centrem pečovatelských a ošetrovatelských služeb (dále jen CPOS) Města Touškova.

Cílovou skupinou průzkumu jsou senioři se sníženou soběstačností, osoby se zdravotním postižením a pečující osoby. V rámci každé z obcí daného mikroregionu bylo cílem sesbírat 5 až 50 dotazníků (u menších obcí méně, u větších obcí více).

Průzkum byl realizován prostřednictvím dotazníku, který prováděl vyškolený tazatel s respondentem. U většiny otázek v dotaznících byl uveden výběr možných odpovědí a zároveň byl dán prostor pro možnost uvedení jiné než předem dané odpovědi. Otázky byly buď uzavřené, nebo bylo možné zvolit více možností najednou. Několik otázek bylo zcela otevřených, kde měl respondent možnost vyjádřit se v širším rozsahu.

Průzkum zájmu o pečovatelskou službu v Mikroregionu Touškovsko (2014)

Výběr vhodných respondentů byl proveden prostřednictvím techniky „sněhové koule“¹. Kontakty na první respondenty byly získány tak, že tazatel nejprve oslovil starostu, místostarostu, stávající klienty CPOS či nějakou jinou osobu, která by mohla znát někoho z cílové skupiny v dané obci. Od těchto respondentů následně tazatel získal kontakty na další osoby z cílové skupiny.

Výběr respondentů a sběr dat probíhal v únoru a březnu 2014. Vyhodnocení získaných dat bylo provedeno v průběhu března a dubna 2014.

4 Hlavní zjištění

4.1 Seniori a zdravotně postižení seniori²

4.1.1 Soci-demografické informace

V tabulce č. 2 je uveden počet respondentů z jednotlivých obcí Mikroregionu Touškovsko. V souladu s našimi předpoklady byl největší počet dotazníků získán ve Městě Touškov (46).

Tabulka č. 2: Rozložení respondentů podle místa bydliště. N = 83.

Název obce	Počet respondentů
Bděňevěs	7
Kozolupy	9
Vochov	12
Újezd nade Mží	4
Myslinka	5
Touškov	46

Zdroj: Dotazníkové šetření CpKP. 2014.

¹ Tzv. metoda snowball – jeden respondent odkáže tazatele na dalšího respondenta a ten zase na dalšího atd.

² Pokud je v textu používáno označení seniori, jsou tím myšleni všichni seniori včetně zdravotně postižených seniorů. Týká-li se prezentace výsledků pouze zdravotně postižených seniorů, je tak explicitně uvedeno.

Průzkum zájmu o pečovatelskou službu v Mikroregionu Touškovsko (2014)

Rozdělení respondentů podle pohlaví uvádíme v tabulce č. 3. V šetření převažují ženy (70 %) nad muži (30 %).

Tabulka č. 3: Počet respondentů podle pohlaví. N = 83.

Pohlaví	Počet respondentů	%
muži	25	30
ženy	58	70
Celkem	83	100

Zdroj: Dotazníkové šetření CpKP. 2013.

Rozdělení respondentů dle věku je uvedeno v tabulce č. 4. Průměrný věk respondentů je 77 let. Nejmladším respondentům je 66 let (celkem 2 respondenti) a nejstarším 92 let (celkem 2 respondenti).

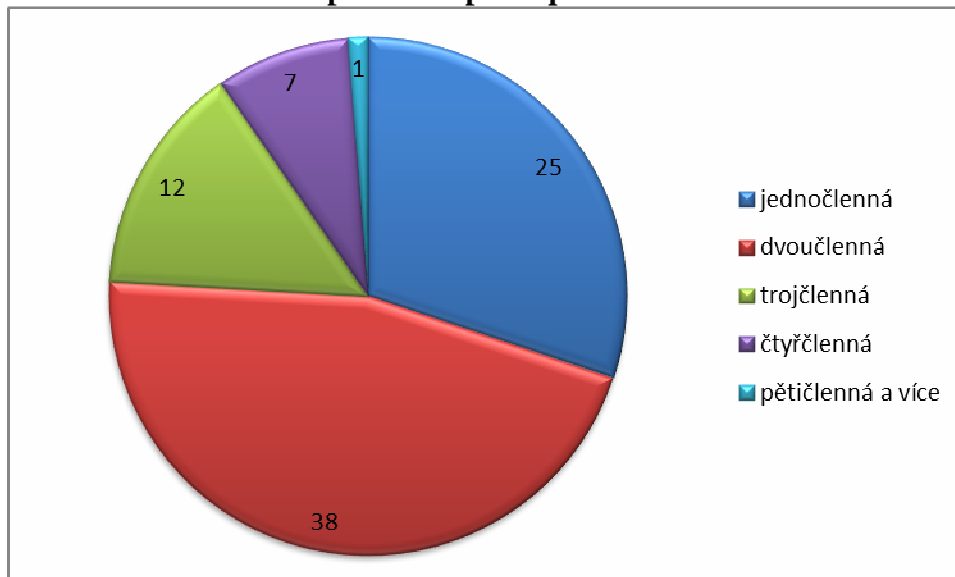
Tabulka č. 4: Rozložení respondentů podle věku. N = 83.

	průměr	minimum	maximum
věk	77	66	92

Zdroj: Dotazníkové šetření CpKP. 2014.

Přehled o počtu členů domácnosti respondentů prezentujeme v grafu č. 1. Nejpočetnější skupinu tvoří respondenti žijící ve dvoučlenné domácnosti (38). Těch, kteří uvedli, že žijí sami, je 25. Ve 12 případech se jedná o trojčlennou domácnost. Dalších 7 respondentů žije ve čtyřčlenné domácnosti. V jednom případě se jedná o více než 5 osob v jedné domácnosti.

Graf č. 1: Rozložení respondentů podle počtu členů domácnosti. N = 83.

Zdroj: Dotazníkové šetření CpKP. 2014.

Podíváme-li se na tabulku č. 5, kde jsme se zaměřili na vícečlenné domácnosti a jejich složení, vidíme, že variant soužití je celá řada. Mezi nejčastější typ patří soužití s manželem/manželkou (6), s dítětem (5) a ve 4 případech dokonce s vnukem/vnučkou a jeho partnerem (resp. manželem/manželkou). Ve 32 případech však nebylo respondentem uvedeno, s kým konkrétně žije. Nicméně ze specifikovaných případů je patrné, že převažuje vícegenerační soužití.

Tabulka č. 5: Složení vícečlenných domácností - s kým respondent bydlí. N = 58.

s manželem/ manželkou	6
s matkou	1
s jedním dítětem	5
se dvěma dětmi	1
s dítětem a vnukem/vnučkou	1
s dítětem a jeho partnerem a manželem/ manželkou	2
s dítětem a jeho partnerem	3
s vnukem/vnučkou a jeho partnerem	4
s vnukem/vnučkou	1
s vnukem/vnučkou a jeho partnerem a s manželem/manželkou	2
nespecifikováno	32

Zdroj: Dotazníkové šetření CpKP. 2014.

4.1.2 Subjektivní hodnocení zdravotního postižení a zdravotního stavu

V tabulce č. 6 je uveden přehled počtu zdravotně postižených seniorů podle pohlaví. Z celkového počtu 83 seniorů, kteří se zúčastnili dotazníkového šetření, má 60 respondentů (14 mužů a 46 žen) nějaký typ zdravotního postižení. Respondent byl zařazen do kategorie zdravotně postižený senior buď na základě identifikace tazatelem (zdravotní postižení bylo na první pohled viditelné), nebo na základě odpovědi respondenta. Jedná se tak o subjektivní posouzení tazatelem/respondentem.

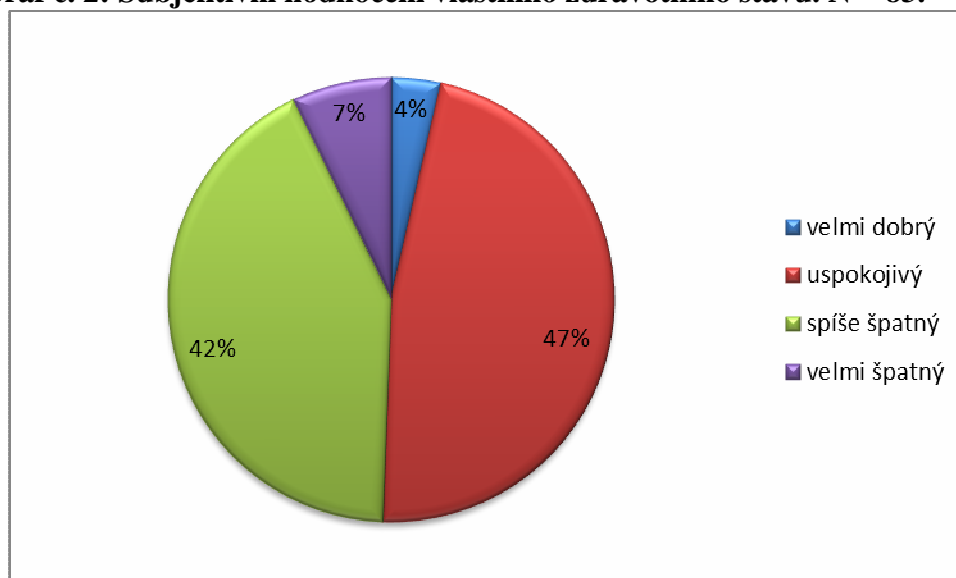
Tabulka č. 6: Počet zdravotně postižených seniorů podle pohlaví. N = 60.

Pohlaví	Počet respondentů	%
muži	14	23
ženy	46	77
Celkem	60	100

Zdroj: Dotazníkové šetření CpKP. 2014.

Téměř polovina respondentů vnímá svůj zdravotní stav jako uspokojivý (47 %). Rovněž významná část respondentů naopak považuje svůj zdravotní stav jako spíše špatný (42 %). Mnohem méně respondentů (7 %) chápe svůj zdravotní stav jako velmi špatný. Pro 4 % respondentů je naopak jejich zdravotní stav velmi dobrý. Grafické znázornění hodnocení vlastního zdravotního stavu respondenty je znázorněno níže v grafu č. 2.

Graf č. 2: Subjektivní hodnocení vlastního zdravotního stavu. N = 83.

Zdroj: Dotazníkové šetření CpKP. 2014.

4.1.3 Problémy seniorů a zdroje pomoci, kterou využívají

Mezi nejčastěji zmiňované problémy patří problémy zdravotního charakteru (34). Dále respondenti často zmiňovali problémy s nižší soběstačností (24) a nižší mobilitou (17). V několika případech byla jako problém uvedena osamělost (5) a nedostatek financí (4). Jednou byl uveden problém s dopravou v místě bydliště. Respondenti měli možnost vybrat více odpovědí z níže jmenovaných (tabulka č. 7).

Tabulka č. 7: Problémy, se kterými se respondenti aktuálně potýkají. N = 83.

zdravotní problémy	34
nižší mobilita	17
nižší soběstačnost	24
nedostatek financí	4
problémy s dopravou	1
osamělost	5
jiné	0

Zdroj: Dotazníkové šetření CpKP. 2014.

V otázce pomoci při řešení problémů téměř všichni respondenti uvedli, že jim pomáhá rodina (76). Ve čtyřech případech pomáhají sousedé nebo někdo jiný. V jednom případě lékař. Rovněž v tomto případě měli respondenti možnost vybírat více možností. Přehled osob, které nejčastěji pomáhají respondentům při řešení jejich problémů, uvádíme v tabulce č. 8.

Tabulka č. 8: Osoby pomáhající respondentům při řešení problémů. N = 83.

rodina	76
přátelé	0
sousedé	4
lékař	1
niko	1
někdo jiný	4

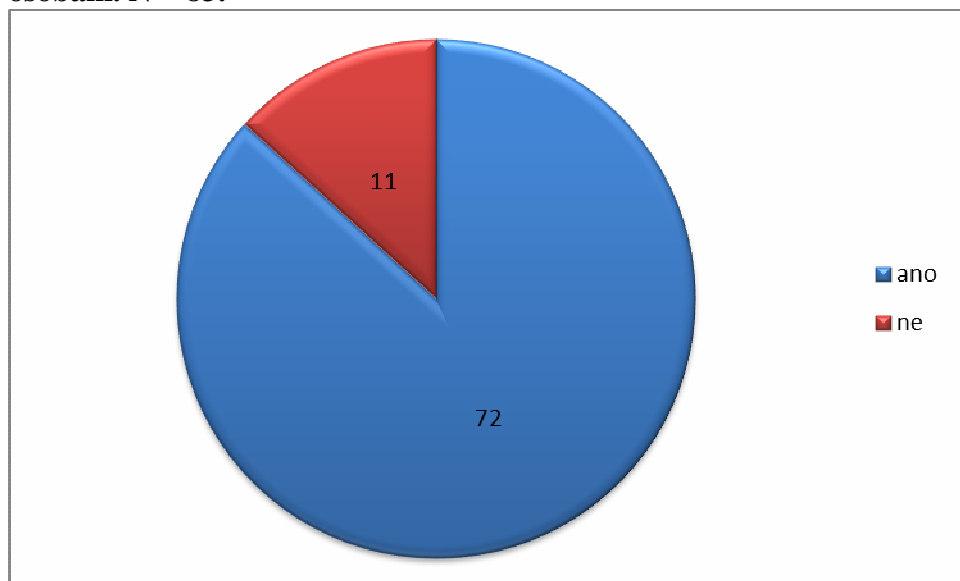
Zdroj: Dotazníkové šetření CpKP. 2014.

Pouze 7 respondentů uvedlo, že by potřebovali ještě s něčím pomoci. Většina (4) z těchto respondentů by potřeboval zdravotnickou pomoc. Další respondent uvedl, že by potřeboval pomoci s obstaráním zvířat. Jeden z respondentů by uvítal pomoc s úklidem, nákupem, vyřizováním na úřadech. Kromě jednoho respondenta (Vocho, zdravotnická pomoc) všichni ostatní žijí ve Městě Touškov.

4.1.4 Informovanost o pečovatelské službě

V grafu č. 3 prezentujeme aktuální stav informovanosti (povědomí) seniorů o existenci sociálních služeb. Převážná část seniorů (72) má povědomí o existenci služeb pomáhajících seniorům a zdravotně postiženým osobám. V 11 případech bylo uvedeno, že respondent není informován o existenci takových služeb. Jedná se především o respondenty žijící v obci Vochov (6) a všechny dotázané seniory (4) z obce Újezd nade Mží. V jednom případě se jedná o obyvatele Města Touškova.

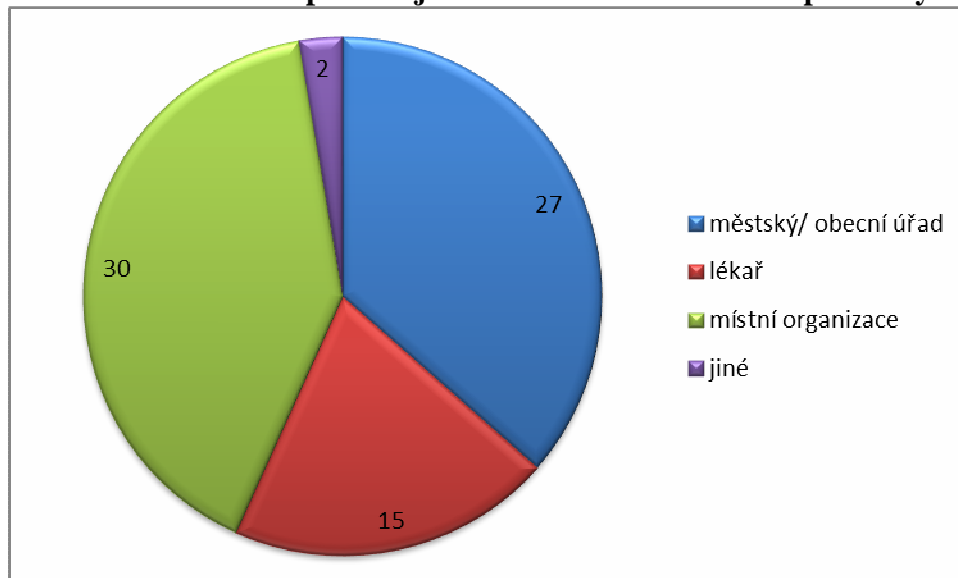
Graf č. 3: Povědomí o existenci služeb pomáhajících seniorům a zdravotně postiženým osobám. N = 83.

Zdroj: Dotazníkové šetření CpKP. 2014.

Většina respondentů (75) ví, na koho by se v případě potřeby obrátila s žádostí o informace ohledně služeb pomáhajících seniorům a zdravotně postiženým. V grafu č. 4 je zobrazen přehled nejčastěji zmiňovaných institucí a osob, na které by se respondenti obrátili. Nejvíce seniorů by zjišťovalo informace od místní organizace (30) nebo na městském/obecním úřadě (27). Někteří by se obrátili s žádostí o informace na lékaře (15).

Graf č. 4: Přehled institucí a osob, na koho by se respondenti obrátili s žádostí o informace o službách pomáhajících seniorům a zdravotně postiženým osobám. N = 83.

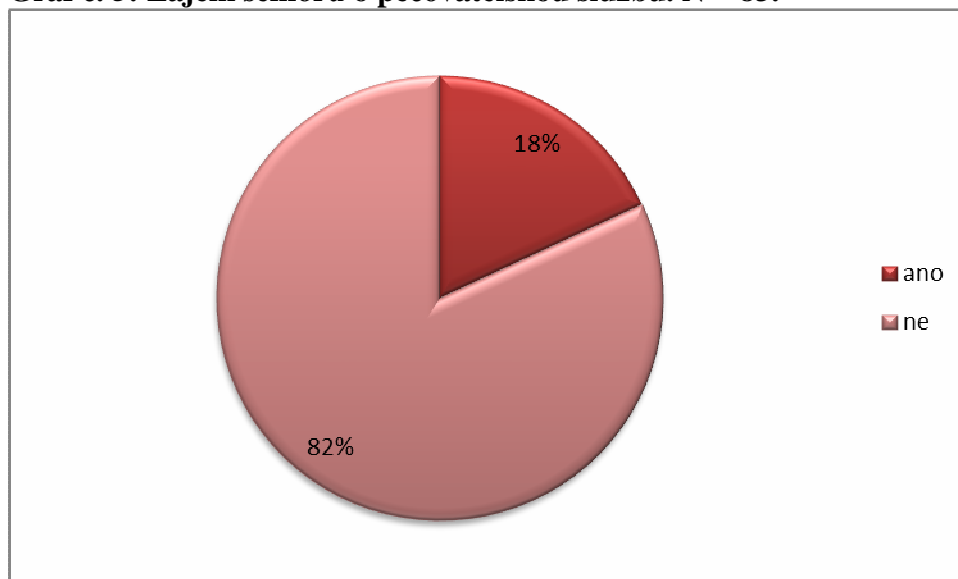
Zdroj: Dotazníkové šetření CpKP. 2014.

4.1.5 Zájem o pečovatelskou službu

Z celkového počtu dotázaných seniorů využívá/využívalo některou ze sociálních služeb pouze 5 respondentů. V prvním případě se jedná o několikaleté využití služeb Tyfloservisu (spokojenost se službou respondent nevedl). Dva respondenti využívají několik služeb Homecare (jeden respondent je spokojený, druhý naopak není spokojen). V dalších třech případech se jedná o dovoz obědů (všichni tři respondenti jsou se službou spokojeni).

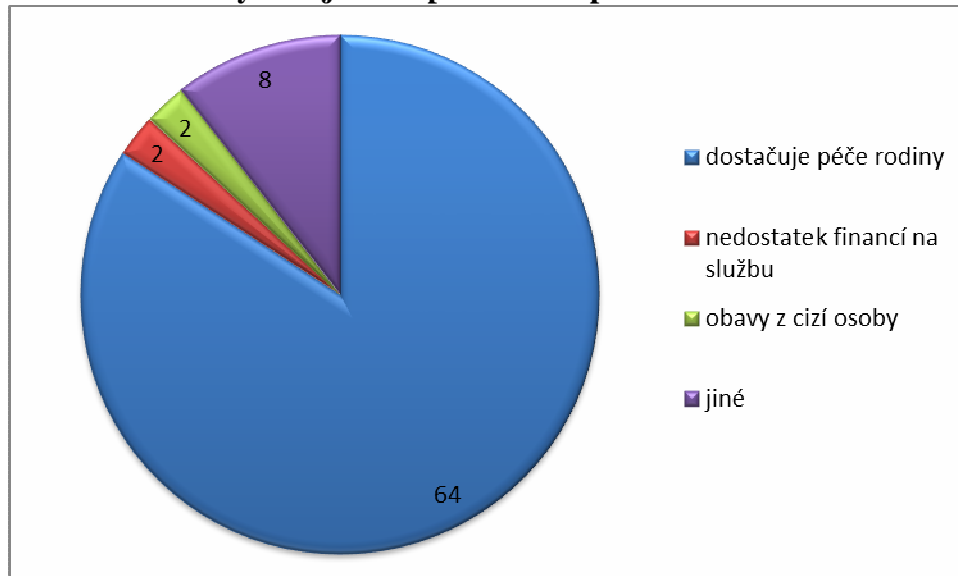
V otázce zájmu o pečovatelskou službu³ je distribuce názorů respondentů rozložena následujícím způsobem (graf č. 5). O pečovatelskou službu má zájem 15 respondentů (18 %), přičemž 10 seniorů pochází z Města Touškov a z každé další obce projevil zájem o službu vždy 1 z dotazovaných seniorů. Naopak 68 seniorů uvedlo (24 %), že zájem nemá.

³ Otázka v dotazníku byla uvedena následujícím způsobem. V ČR existuje systém placené pečovatelské služby. Za cca 120 Kč/hod si je možné objednat profesionální pomoc, spočívající např. v podání jídla či pití, donášce oběda, v pomoci při oblékání a svlékání, v pomoci při samostatném pohybu v domácnosti, při osobní hygieně, při použití WC, v zajištění úklidu domácnosti, zajištění nákupu, praní a žehlení prádla, doprovodu k lékaři či na úřady a další činnosti. Měl/a byste o podobný typ služby zájem?

Graf č. 5: Zájem seniorů o pečovatelskou službu. N = 83.

Zdroj: Dotazníkové šetření CpKP. 2014.

V grafu č. 6. Jsou uvedeny důvody nezájmu o pečovatelskou službu. Informace byla zjišťována pouze u respondentů, kteří uvedli, že o službu nemají zájem (68). Většina respondentů (64) uvedla jako důvod nezájmu dostačující péči rodiny. V 8 případech byl uveden jiný důvod (například: soběstačnost, pomoc sousedky). Ve dvou případech byl důvodem nedostatek financí na službu. Pro další dva seniory to byla obava z cizí osoby.

Graf č. 6: Důvody nezájmu respondentů o pečovatelskou službu. N = 68.

Zdroj: Dotazníkové šetření CpKP. 2014.

Průzkum zájmu o pečovatelskou službu v Mikroregionu Touškovsko (2014)

Senioři, kteří projevili zájem o pečovatelskou službu, by nejvíce uvítali dovoz obědů (11), zajištění nákupů (10), úklid domácnosti (6), doprovod na úřady a k lékaři (3), praní a žehlení prádla (2) a jeden senior projevil zájem také o pomoc při osobní hygieně. 7 seniorů má zájem o pomoc s více činnostmi, 4 senioři mají zájem jen o dovoz obědů, 2 senioři z Města Touškov o dovoz obědů a zajištění nákupů, 1 senior z Města Touškov má zájem jen o doprovod k lékaři a na úřady a 1 senior bydlící v Myslince by potřeboval pomoc se zajištěním nákupů.

Na otázku, při jaké činnosti by senioři nejvíce uvítali pomoc, odpověděli hypoteticky i ti, kteří v současné době nemají zájem o placenou pečovatelskou službu. Ti by v budoucnu v případě potřeby nejvíce využili dovoz obědů (31), zajištění nákupů (15), úklid domácnosti (9), doprovod k lékaři a na úřady (4), praní a žehlení prádla (2) a pomoc při osobní hygieně (2). Přehled jednotlivých činností pečovatelské služby, o které mají senioři zájem v současné době i v případě potřeby v budoucnu, je uveden v tabulce č. 9.

Tabulka č. 9: Preferované činnosti v případě využití pečovatelské služby. N = 83.

Typ činnosti	Četnost zájem	Četnost hypotet.	Četnost celkem
pomoc při podávání jídla a pití	0	1	1
pomoc při samostatném pohybu v domácnosti	0	0	0
pomoc při přesunu na lůžko či vozík	0	0	0
dovoz obědů	11	31	42
praní a žehlení prádla	2	2	4
pomoc při oblékání a svlékání	0	0	0
pomoc při osobní hygieně	1	2	3
úklid domácnosti	6	9	15
zajištění nákupů	10	15	25
doprovod k lékaři, na úřady a jinam	3	4	7
jiné	0	0	0

Zdroj: Dotazníkové šetření CpKP. 2014.

4.1.6 Postoje seniorů k obci/městu, ve které/m žijí

V tabulce č. 10 uvádíme celkový přehled postojů seniorů k místu, kde žijí. Celkem je spokojeno se stávající situací v obci/městě, ve které/m žije, 53 seniorů. V 17 případech

Průzkum zájmu o pečovatelskou službu v Mikroregionu Touškovsko (2014)

respondent neprojevil názor (buď bylo uvedeno, že se nezajímá, nebo že neví). Deset seniorů uvedlo návrhy na to, co by se v dané obci/měště mohlo zlepšit. Přehled návrhů na zlepšení vztažených ke konkrétnímu místu prezentujeme v tabulce 11.

Tabulka č. 10: Postoje seniorů k obci/městu, ve kterém žijí. N = 83.

Název obce	Spokojenost se stávající situací	Nezájem/ Neví	Navrženo zlepšení	Neuvedeno
Bděněves	1	5	1	0
Kozolupy	4	5	0	0
Vochov	7	3	2	0
Újezd nade Mží	1	0	3	0
Myslinka	5	0	0	0
Touškov	35	4	4	3
Celkem	53	17	10	3

Zdroj: Dotazníkové šetření CpKP. 2014. Sekce: otevřené otázky.

V obci Bděněves bylo jedním respondentem upozorněno na časté krádeže. V obci Vochov a Újezd nade Mží by senioři uvítali zvýšení dopravní dostupnosti a posílení spojů. V obci Vochov je podle respondentů také málo obchodů. V Touškově by někteří senioři uvítali opravu chodníků a zvýšení počtu ochodů celkově a obchodů zaměřených na různé opravy.

Tabulka č. 11: Návrhy seniorů na to, co je potřeba zlepšit v obci/měště, ve které/m žijí.

Název obce	Co je potřeba zlepšit
Bděněves	často se zde krade
Vochov	dopravní dostupnost a četnost spojů, málo obchodů
Újezd nade Mží	dopravní dostupnost a četnost spojů
Touškov	chodníky, málo obchodů obecně, málo obchodů zaměřených na různé opravy

Zdroj: Dotazníkové šetření CpKP. 2014. Sekce: otevřené otázky.

V tabulce č. 12 uvádíme přehled toho, co seniorům v místě, kde žijí, líbí. V Kozolupech byla chválena dobrá dopravní dostupnost a četnost spojů. Ve Vochově jsou senioři spokojeni s tím, jak se obec snaží. V obci Myslinka se seniorům líbí vánoční stromek a to, že obecní úřad pořádá akce pro seniory. Ve Měště Touškov byla řadou seniorů velmi chválena činnost starostky a to zejména v oblasti péče o veřejný prostor. Déle jsou senioři spokojeni s dopravní dostupností. Jedna ze seniorek uvedla, že se jí líbí místní příroda.

Tabulka č. 12: Co se seniorům líbí v obci/měště, ve které/m žijí.

Název obce	Co se respondentům líbí, s čím jsou spokojeni
Kozolupy	dobrá dopravní dostupnost a četnost spojů
Vochov	obec se snaží
Myslínka	vánoční stromek, akce pro seniory
Touškov	práce starostky, příroda, dopravní dostupnost, péče o veřejný prostor (ulice a chodníky)

Zdroj: Dotazníkové šetření CpKP. 2014. Sekce: otevřené otázky.

4.1.7 Běžný den seniorů a jejich představy o ideálně stráveném dni

V rámci dotazníkového šetření jsme seniory požádali, aby popsali svůj běžný den (viz přehledová tabulka č. 13). Klíčovou roli ve variabilitě a náročnosti aktivit běžného dne hraje zdravotní stav seniora. Neméně důležitým faktorem je momentální situace – to, jak se daný den senior cítí, určuje, jaké aktivity bude vykonávat. Většina seniorů během dne kombinuje tři typy činnosti (práce – relaxace, zábava – pohyb/pobyt venku). Typický den seniorů z našeho dotazníkového šetření bychom mohli popsat následujícím způsobem. Část dne senioři stráví pracemi v domácnosti, na zahradě či péčí o zvířata. Pracovní část/i dne jsou střídány chvílemi relaxace a zábavy – například sledování televize, poslech rádia, čtení, posezení u čaje či kávy. Velká část respondentů chodí na procházky, venčí psa nebo tráví část dne na zahradě. Menší (ale ne nevýznamná) skupina seniorů se během dne setkává s rodinou, přáteli či sousedy. Ti senioři, jejichž zdravotní stav omezuje vykonávání řady aktivit, většinou tráví den s nějakou z relaxačních či zábavních aktivit. V jejich případě se však nejedná o relaxaci v pravém slova smyslu, neboť zde chybí moment střídání práce odpočinkem, ale jde o vyplnění dne/zabavení se.

Přehledová tabulka č. 13: Činnosti běžného dne seniorů a zdravotně postižených na Touškovsku.

Typ činnosti	Konkrétní aktivity	Počet respondentů vykonávající daný typ činnosti
relaxace, zábava	TV, rádio, křížovky, čtení, koukání z okna, káva, čaj	37
práce	práce v domácnosti, práce na zahradě, péče o zvířata	34
sociální kontakty	přijde návštěva - rodina, přátelé, sousedi	12
	jde na návštěvu/do restaurace - sousedé, přátelé	5
pohyb/ pobyt venku	procházka, zahrada, venčení psa	37

Zdroj: Dotazníkové šetření CpKP. 2014. Sekce: otevřené otázky.

Průzkum zájmu o pečovatelskou službu v Mikroregionu Touškovsko (2014)

V tabulce č. 14 je uveden přehled představ seniorů o ideálním dni. Tento den by měl podle seniorů z našeho dotazníkové šetření zahrnovat následující momenty: být zdravý (bez bolesti a jiných fyzických omezení) a spokojený, jít do práce nebo pracovat na zahradě (starat se o zvířata), setkat se s rodinou, jet na výlet, navštívit nějakou kulturní akci a jít na procházku (sám či s někým). V tabulce č. 15 potom prezentujeme přehled obecnějších přání seniorů na Touškovsku.

Přehledová tabulka č. 14 : Ideální den podle seniorů na Touškovsku.

Kategorie	Konkrétní představa ideálního dne	Počet respondentů
obecné	být spokojen/a	20
zdraví	bez bolestí, být zdravý, vidět, být pohyblivý/á, být soběstačný/á	29
práce	pracovat, pracovat na zahradě, starat se o zvířata	11
sociální kontakty	být s rodinou, navštívit rodinu, jet s rodinou na výlet, být s manželem/manželkou, navštívit kulturní akci	7
pohyb/ pobyt venku	jít na procházku sám, jít na procházku s manželem/manželkou	6

Zdroj: Dotazníkové šetření CpKP. 2014. Sekce: otevřené otázky.

Přehledová tabulka č. 15: Co si přejí senioři na Touškovsku.

Konkrétní představy
bydlet zase v Plzni
pomáhat rodině jinak než finančně, dokázat manželce se vším pomoci
jet s rodinou/manželem/manželkou na výlet/ dovolenou
zúčastnit se rodinných oslav
žít ještě několik let, být o několik let mladší, být o 40 let mladší, dožít se dalšího vnoučete
nenudit se, mít pořád co dělat, nehádat se, mít peníze a užívat si života

Zdroj: Dotazníkové šetření CpKP. 2014. Sekce: otevřené otázky.

4.2 Pečující osoby

Za cílovou skupinu pečující osoby bylo celkem získáno 6 dotazníků. Hlavní zjištění prezentujeme ve formě popisu těchto šesti případů.

V prvním případě pečuje syn (54 let) o zdravotně postiženou matku (83 let). Tento respondent žije ve Vochově. Respondent žije manželkou v samostatné domácnosti a za maminkou každý den dochází. Respondent považuje v souvislosti s péčí o blízkou osobu za problematické to, že má nedostatek času pro odpočinek (dovolenou). S péčí mu pomáhá širší rodina a sousedé (střídají se) o další pomoc nemá zájem. Běžný den tohoto pečujícího vypadá tak, že za maminku udělá všechnu potřebnou práci (úklid, nákup, vaření) a večer jde domů. Se stávající situací je respondent spokojený. V obci Vochov pečujícímu chybí pouze větší množství obchodů. Co se týká povědomí o sociálních službách, respondent uvedl, že informace má a v případě potřeby dalších informací by se obrátil na obecní úřad. Pečující nemá zájem o placenou pečovatelskou službu. Hlavním důvodem je to, že dostačuje péče rodiny a také to, že respondent nechce, aby se o maminku staral někdo cizí.

Ve druhém případě pečuje manželka (81 let) o zdravotně postiženého manžela (85 let). Jedná se o dvoučlennou domácnost žijící ve Městě Touškov. Respondentka uvedla, že v souvislosti s péčí nemá žádné problémy, protože je již v důchodu. S péčí jí pomáhá širší rodina a o další pomoc nemá zájem. Běžný den této pečující osoby vypadá takto: příprava snídaně, běžné úklidy, vaření, pomoc s hygienou, TV, uložení do postele. Se stávající situací je respondentka spokojená. Ve Městě Touškov respondentce nic nechybí. Co se týká povědomí o sociálních službách, respondentka uvedla, že informace má a v případě potřeby dalších informací by se obrátila na lékaře. Respondentka nemá zájem o placenou pečovatelskou službu. Hlavním důvodem je to, že dostačuje péče rodiny a také to, že se chce starat sama, dokud bude moci.

Ve třetím případě pečuje dcera (56 let) o matku (86 let). Jedná se o jednočlennou domácnost (u osoby, o kterou je pečováno) žijící ve Městě Touškov. Respondentka uvedla, že v souvislosti s péčí nemá žádné problémy. S péčí jí pomáhá širší rodina a o další pomoc nemá zájem. Běžný den této pečující osoby vypadá takto: běžná práce doma, o péči o maminku se střídá se sestrou. Se stávající situací je respondentka spokojená. Co se týká povědomí o sociálních službách, respondentka uvedla, že informace má a v případě potřeby dalších

Průzkum zájmu o pečovatelskou službu v Mikroregionu Touškovsko (2014)

informací by se obrátila na místní organizaci. Respondentka má zájem o placenou pečovatelskou službu, konkrétně o dovoz obědů. V současné době nevyužívá žádnou sociální službu.

Ve čtvrtém případě pečuje žena (77 let) o zdravotně postiženou sousedku (82 let). Jedná se o jednočlennou domácnost (jak u pečující osoby, tak u osoby, o kterou je pečováno) ve Městě Touškov. Respondentka uvedla, že v souvislosti s péčí nemá žádné problémy a dělá to ráda. S péčí jí pomáhají další sousedé a o další pomoc nemá zájem. Běžný den této pečující osoby vypadá takto: ranní hygiena, snídaně, běžné věci domácnosti, procházka, nákup, návštěva sousedky a pomoc s věcmi, se kterými je potřeba, odchod domů. Se stávající situací je respondentka spokojená. Ve Městě Touškov respondentce chybí lepší dopravní spojení do města Nýřany. Co se týká povědomí o sociálních službách, respondentka uvedla, že informace má a v případě potřeby dalších informací by se obrátila na místní organizaci. Respondentka nemá zájem o placenou pečovatelskou službu. Hlavním důvodem je to, že vše zvládá sama a ráda pomáhá.

V pátém případě pečuje dcera (51 let) o zdravotně postiženou matku (74 let). Jedná se o tříčlennou domácnost ve Městě Touškov, kde kromě matky žije v domácnosti ještě otec respondentky. Respondentka uvedla, že v souvislosti s péčí o blízkou osobu považuje za problematické to, že má nedostatek času pro odpočinek (dovolenou). S péčí jí pomáhá širší rodina. O další pomoc by měla zájem v případě, že by chtěla někam odjet. Respondentka by chtěla mít jistotu, že je o maminku postaráno. Přáním této pečující dcery je odjet na dovolenou a mít chvíli pro sebe. Běžný den této pečující osoby vypadá takto: ráno jde do práce, potom za rodiči - nakoupí, poklidí, připraví jídlo, poté jde domů. Co se týká povědomí o sociálních službách, respondentka uvedla, že informace má a v případě potřeby dalších informací by se obrátila na místní organizaci. Respondentka má zájem o placenou pečovatelskou službu, konkrétně o úklid domácnosti. V současné době nevyužívá žádnou sociální službu.

V šestém případě pečuje pravnučka (52 let) o zdravotně postiženou prababičku (92 let). Jedná se o tříčlennou domácnost, kde žije kromě prababičky respondentky manžel. Domácnost se nachází v obci Újez nade Mží. Respondentka uvedla, že v souvislosti s péčí o prababičku považuje za problematické to, že nemůže pracovat. O prababičku pečuje sama a o další pomoc nemá zájem. Běžný den této pečující osoby vypadá takto: připraví prababičce

jídlo, uklidí, podá léky, hygiena, při hezkém počasí tráví čas na zahradě. Respondentka by si přála více času pro sebe. Ve Městě Touškov je respondentka nespokojená s dopravními spoji a stavem silnic. Co se týká povědomí o sociálních službách, respondentka uvedla, že informace má a v případě potřeby dalších informací by se obrátila na lékaře. Respondentka nemá zájem o placenou pečovatelskou službu. Uvedla, že by v budoucnu v případě potřeby využila pouze dovoz obědů. Hlavním důvodem je to, že dostačuje péče rodiny.

5 Shrnutí hlavních zjištění a doporučení

Mezi nejčastější zmiňované problémy obyvatel Touškovska v seniorském věku žijících ve své domácnosti patří: **problémy zdravotního charakteru**, problémy spojené s horší schopností postarat se sám o sebe, o domácnost či o hospodářství a problémy vyplývající z nižší mobility. Někteří senioři také zmiňují, že se potýkají s osamělostí a finančními problémy. Osoby pečující o své rodinné příslušníky či sousedy uvádějí jako nejčastější problémy spojené s jejich péčí **nedostatek času pro sebe, odpočinek či dovolenou** a jedna z 6 pečujících osob také negativně vnímá **nemožnost pracovat**.

Téměř všem osloveným seniorům při řešení problémů **pomáhá rodina** a senioři jsou s touto situací spokojeni. 7 respondentů uvedlo, že by potřebovali ještě s něčím pomoci. Většina z těchto respondentů by potřebovala **zdravotnickou pomoc**. Další respondent uvedl, že by potřeboval **pomoci s obstaráním zvířat**. Jeden z respondentů by uvítal **pomoc s úklidem, nákupem a vyřizováním na úřadech**. Kromě jednoho respondenta (Vochovo, zdravotnická pomoc) všichni ostatní žijí ve Městě Touškov. I pečujícím osobám většinou pomáhá v jejich péči širší rodina či další sousedé.

Převážná část seniorů má **povědomí o existenci sociálních služeb** pomáhajících seniorům a zdravotně postiženým osobám. V 11 případech bylo uvedeno, že respondent není informován o existenci takových služeb. Jedná se především o respondenty žijící v obci Vochovo a všechny dotázané seniory z obce Újezd nade Mží (4 respondenti). V jednom případě se jedná o obyvatele Touškova. Většina respondentů ví, na koho by se v případě potřeby obrátila s žádostí o informace ohledně služeb pomáhajících seniorům a zdravotně postiženým. Nejvíce seniorů by zjišťovalo informace od místní organizace nebo na

Průzkum zájmu o pečovatelskou službu v Mikroregionu Touškovsko (2014)

městském/obecním úřadě. Někteří by se obrátili s žádostí o informace na lékaře. Všichni dotázaní pečující o své rodinné příslušníky či sousedy jsou informováni o sociálních a dalších službách. Jejich preferovanými informačními zdroji jsou místní organizace, lékař a obecní úřad.

O pečovatelskou službu projevilo zájem 15 seniorů (nejvíce seniorů je z Města Touškov), naopak 68 uvedlo, že zájem nemá. Většina respondentů uvedla jako důvod nezájmu dostačující péči rodiny. Někteří senioři zmiňovali také jiné důvody, jako např. dosavadní soběstačnost, pomoc sousedky. U dvou seniorů byl důvodem nezájmu o pečovatelskou službu nedostatek financí na službu a pro další dva seniory to byla obava z cizí osoby. **Z pečujících osob projevily zájem o pečovatelskou službu v současné době 2 respondenti.** Jedna z pečujících by měla zájem o odlehčovací službu. Důvodem nezájmu ostatních pečujících osob o pečovatelskou službu je stejně jako u seniorů dostačující péče širší rodiny či dalších sousedů. Pečující syn uvedl také, že nechce, aby se o maminku staral někdo cizí, a žena ve věku 81 let se chce o manžela starat sama, dokud to půjde.

V případě, že by senioři využili pečovatelskou službu (jak v současné době, tak v případě potřeby v budoucnu), preferovali by **dovoz obědů, zajištění nákupů a úklid domácnosti**. Kromě toho byl v některých případech projevem zájem o doprovod k lékaři či na úřady a praní a žehlení prádla. Pečující osoby mají také zájem o dovoz obědů a úklid domácnosti.

Senioři i pečující osoby jsou většinou spokojeni se situací v obci, ve které žijí. Zlepšení by uvítali respondenti ve **Vochově a v Újezdě nade Mží**, konkrétně zvýšení dopravní dostupnosti a posílení spojů. V obci **Vocho** je také málo obchodů. Ve **Městě Touškov** by někteří uvítali opravu chodníků, zvýšení počtu obchodů celkově a obchodů zaměřených na různé opravy a zlepšení stavu silnic a dopravního spojení (např. do Nýřan). V obci **Bdeněves** jeden senior upozornil na časté krádeže.

Doporučení:

- Přestože většina seniorů má povědomí o existenci služeb pomáhajících seniorům a zdravotně postiženým osobám, zejm. senioři z obcí Vocho a Újezd nade Mží tyto informace nemají. Doporučujeme tedy **zvýšit obecně informovanost o možnostech**

Průzkum zájmu o pečovatelskou službu v Mikroregionu Touškovsko (2014)

pomoci a sociálních službách pro seniory a zdravotně postižené (doporučení konkrétních možností uvádíme níže).

- Vzhledem k tomu, že v regionu se i přes velmi rozšířenou pomoc a péči rodiny o své nemohoucí členy v současné době nachází minimálně 17 seniorů, zdravotně postižených či pečujících osob, kteří mají zájem o pečovatelskou službu a většina z nich má zájem o více nabízených činností, než jen dovoz obědů, doporučujeme *pečovatelskou službu v regionu dále rozšiřovat*. A to také s ohledem na možný předpoklad, že zdravotní stav a fyzické síly seniorů i pečujících osob se budou spíše zhoršovat a zmenšovat.
- V rámci informování o pečovatelské službě doporučujeme zaměřit se na *vysvětlování příspěvku na péči* (k čemu slouží, na co je určený) a na *objasňování ceny za úkony pečovatelské služby* (např. formou letáčku s uvedením příkladu využití pečovatelské služby klientem). To by mohlo napomoci snížit obavy seniorů z finanční náročnosti služby.
- Důvodem nezájmu seniorů, zdravotně postižených i pečujících osob o pečovatelskou službu může být jednak to, že péče rodiny opravdu velmi dobře funguje a je vyhovující, nebo také to, že nezajištění pomoci od rodiny (a využití pečovatelské služby) lidé vnímají jako selhání a stydí se tuto situaci přiznat. Proto doporučujeme v rámci informování o pečovatelské službě *prezentovat službu* jako něco běžného, něco, co lidem pomáhá, usnadňuje život, ale nezastupuje péči rodiny, která by pak měla fungovat převážně na rovině psychické podpory. Takto zaměřená informační kampaň by mohla pomoci ke zlepšení vnímání funkce pečovatelské služby v regionu.
- S ohledem na zájem dotazovaných by bylo také žádoucí zajistit, případně rozšířit *poskytování domácí ošetrovatelské péče* občanům v obcích mikroregionu. Zajištění terénních pečovatelských a ošetrovatelských služeb je pro setrvání občanů v domácím prostředí v případě nemoci či stáří nepostradatelné. Nejbližším poskytovatelem této péče je s největší pravděpodobností Centrum domácí zdravotní péče, s.r.o. (paní Kaderová).
- Některé seniory trápí také *osamělost*. V obcích mohou žít spoluobčané, např. čerstvě v důchodovém věku, kteří mají ještě dostatek sil a rádi by ještě byli užiteční. Bylo by možné propojit tyto aktivní seniory i další obyvatele, kteří by mohli docházet za nemohoucími, a společně se věnovat různým aktivitám (povídání, čtení, luštění křížovek apod).

Informovanost o možnostech pomoci a sociálních službách pro seniory a zdravotně postižené

S ohledem na preferované informační zdroje dotazovaných seniorů navrhujeme informovat občany prostř. *setkání a aktivit místních organizací* (např. kluby důchodců, svazy invalidů a další). Dále by bylo vhodné se zaměřit na informovanost *zástupců a pracovníků obcí a místních lékařů*. Jako nejefektivnější se jeví osobní kontakt – je možné využít *pravidelná setkání starostů* v rámci mikroregionů či obce s rozšířenou působností Nýřany, pokud se uskutečňují, a krátkou prezentací je informovat o poskytovaných službách. Co se týče místních lékařů, je možné také využít jejich *setkání v rámci regionu* (informace je možné získat na Sdružení praktických lékařů ČR, je třeba vyhledat kontakt na zástupce pro místní oblast). Vhodným prostředkem pro informování zástupců samospráv i lékařů, potažmo občanů mohou být *katalogy poskytovatelů služeb* působících v regionu. V rámci projektu bude zpracován v tištěné podobě přehled těchto služeb, který bude možné následně distribuovat na obce, místní organizace, lékaře. Dalšími možnými informačními zdroji jsou: *obecní vývěsky* (umístit do vývěsky letáček s popisem poskytované služby či přehled poskytovaných služeb), *místní zpravodaje* (pravidelně informovat o poskytovaných službách, zveřejnit přehled poskytovaných služeb), *webové stránky* obcí a měst k využití zejm. pro rodinné příslušníky seniorů (možno uveřejnit přehled poskytovaných služeb) a další prostředky.